

KASDIEN

Pučia nauji vėjai
Vargas bažnyčioms
Nesinori tikėti, bet...
Paskata į Marsą

Suvedus Amerikos pažangiosios liaudies praėjusiais metais judėjimo laimėjimų duomenis, galima tik džiaugtis. Reakcinėms jėgoms nesėkmė sekė po nesėkmės. Pavyzdžiui, Irangate aferos nebepajėgė nusišalinti, iškelta kandidata į Aukščiausiąjį teisimą ultrareakcininką Robert Bork senatas atmetė, Jesse Jackson iškilo kaip pirmaujantis demokratų aspirantas į Baltuosius rūmus, prez. Reagan su Gorbačiovu pasirašė sutartį prieš reakcininkų norą ir t. t.

Nenuostabu, kad konservatorių gretose vyksta pairimas, ir už visas nesėkmes bėdas verčia prezidentui. Gi liaudis tuo tarpu konsoliduoja savo jėgas ir ruošiasi dar didesniems laimėjimams per būsimuosius prezidento rinkimus.

Dėka liaudies politiniam pabudimui, Amerikoje politiniai vėjai pradėjo į gerąją pusę pūsti demokratiniai, socialinei pažangai ir taikai.

Ne tik pas mus, bet visame pasaulyje didžiuosiuose miestuose katalikų bažnyčioms atėjo blogi laikai. Rezidenciniuose rajonuose, virstančiuose biznio rajonais, parapijiečių skaičiui sumažėjus iki minimumo, daug bažnyčių jau neberekalingų — uždaro, nes nebėra kas jas remontuoja ir išlaiko. Pavyzdžiui Chicagoje, netgi architektūrinės reikšmės dvi bažnyčios uždarė ir paliktos nugriovimui. Be šių dviejų, numatoma, netolimoje ateityje turės uždaryti dar dvidešimt penkis.

Kai kur yra atsitikimų, kur bažnyčių architektūrinė struktūra dar tvirta, bet nebėra kas jas išlaiko, tuo būdu jos paverčiamos biznio raštinėmis, sandėliais, netgi... naktiniais klubais!..

Vadinasi, kapitalizmo sistemoje bizniu bažnyčios kliūna po kojomis, ir jas reikia nuo kelio nušluoti.

Vakarų Vokietijoje, Britanijoje, Prancūzijoje, Japonijoje, netgi ir daugelyje ekonominiškai neišsivysčiusių šalių, daugiau ar mažiau, žmonių sveikatos apdrauda yra nacionalizuota, tik ne Amerikoje. Kodėl taip?

Kaip sako Massachusetts valstijos senatorė Patricia McGovern, kovoti už įstatymo įvedimą — nacionalizuoti sveikatos apdraudą yra neapsakomai sunku, nes prieš tokio įstatymo įvedimą kovoja ligoninių interesai, sveikatos apdraudų kompanijų interesai, pramoninio junginio interesai, biznio apskritas stalas ir netgi kai kurie gydytojai.

O kaip su interesais tų milijonų žmonių, kurie neišsigali sveikatos apdrausti! Jie, anot žmonių posakio, palikti dievo valiai žinotis.

KAUNO RADIO GAMYKLA: ČIA SURENKAMAS „ŠILELIS“

Spalvotų televizorių „Šilelis“ surinkimo ceche.

A. Ulozevičiaus nuotr.

MIESTE, KUR LEIDŽIASI SAULĖ

Palanga kas vakarą palydi į Baltijos jūrą saulę. Kuomet vasara, kuomet atostogų sezonas, palangiškiai ir poilsiautojai susirenka ant Palangos tilto jos palydėti. Taip kiekvieną vakarą. Ir kiekvieną vakarą griežia orkestras.

Dabar poilsio sezonas seniai baigtas. Ištuštėję Baltijos paplūdimiai, restoranai, kavinės, vasaros estrada. Ištuštėję poilsio namai ir pensionatai. Kurorte veikia tik keletas gydomųjų sanatorijų ir poilsio namų. Šiaip miestelį gaudia ramybė. Bet argi ji pilna to žodžio prasme, jeigu jau ruošiasi naujam sezonui. Neapsižiūrėsi, kai prabėgs žiema, ankstyvas pavasaris, ir pasirodys vasarotojai.

Nesinori tikėti, bet atrodo, tarsi vyksta žmonių selekcionavimas.

Tarybų Sąjungos mokslo vyrai, išties, į kosmosą žengia legendariniais septynmyliais batais. Pirmasis žingsnis buvo „sputnik“, žmonių nustebinęs. Antrasis žingsnis — Jurijus Gagarinas, žmonių nustebinęs dar labiau. Dabar žengė trečią žingsnį Jurijum Romanentku, kuris beorėje erdvėje išbuvo net 326 dienas.

„Sputnikas“ ir Jurijus Gagarinas paskatino amerikiečius nuskristi į mėnulį. Jurijaus Romanenko laimėjimas yra paskata žmogui nuskristi į Marso planetą. Tarybiniai mokslininkai šiam žygiui jau siūlo amerikiečiams ruošti išvien.

Jeigu prez. Reaganas ir Gorbačiovas tarsis ir susitars likviduoti ir nebegaminti branduolinių raketų, ir nutrauks beprasmią eikvojimąsi ginklavimuisi, atsiradus ištekliams, labai galimas daiktas, jaunesnioji žmonijos karta bus žmogaus kelionės į Marso planetą liudininkė.

S. J. Jokubka

Palangos paplūdimių ilgis pasiekė 25 kilometrus — nuo Latvijos iki buvusios gyvenvietės Nemirsetos. Palangos plotas — 75 kvadratiniai kilometrai. Žiemos metu jos neapleidžia penki šeši tūkstančiai atostogaujančių. O vasarą? Tuomet vienu metu Palangoje daugiau negu šimtas tūkstančių. Todėl suprantama, kaip svarbu pasiruošti vasaros sezonui. Ruošiasi prekybininkai, buitininiai, poilsio namai ir pensionatai, komunalininkai. Daug pinigų ir jėgų prireikia sutvarkyti garsiuosius „auksinių smilčių“ paplūdimius. Talkų metu visi — nuo moksleivių pradinukų iki pagarbūs amžiaus sulaukusių pensininkų, niekieno neparaginti, išeina tvarkyti gimtojo miesto. Gal todėl Palanga Lietuvoje garsėja kaip vienas švariausių miestų.

Miestas sparčiai statosi. Prieš dešimt metų Palangai užteko keiturtų architektų. Šiandien čia dirba septyniolika. Miesto centre baigiama originalus aerokasų pastato statyba. Sparčiai kyla mūro sienos ir Lengvosios pramonės ministerijos poilsio bazės statyboje. Žodžiu, kasmet Palanga atveria duris vis didesniam poilsiautojų skaičiui.

Dideli darbai tarp sezonų neduoda atsikvėpti ir kitoms miesto tarnyboms. Štai autoinspekcija. Vasaros metu į Palangą atvažiuoja 15–20 tūkstančių lengvųjų automobilių. Todėl būtina pasirūpinti naujų stovėjimo aikštelių įrengimu, reikia atnaujinti ar apkeisti kelio ženklus, surasti geriausius variantus, kaip geriau organizuoti poilsiautojų atvykimą į Palangą sezono metu.

Daug įvairiausių darbų Palangoje, kai sakome „ne sezono metas, ir Palangoje ramu“. Pietinėje miesto dalyje, prie parko, ruošiamasi statyti naują dviejų šimtų vietų viešbutį. Laukia savo eilės naujo visuomeninio-prekybinio

Trumpai

— TSRS Mokslų Akademija ir Amerikos mechanikų inžinierių organizacija (ASME) pasirašė sutartį dalintis darbo patyrimais.

— Tarybų Sąjungos Taikos komitetas pradeda galvoti, kaip karinę pramonę paversti civiline.

— Valstijose, kuriose leido didžiausiais keliais automobiliais važiuoti 65 mylių greičiu per valandą, užsimušimų padaugėjo net 50 procentų.

— Verktinai kas nors reikia daryti Amerikoje su sulaukusiais senatvės žmonėmis, neturinčiais šeimų daugiau kaip 90 procentų jų kai pabūva senelių slaugymo namuose metus ir jiems pristinga pinigų, ir nėra kur tų senelių dėti.

— Amerikos mokyklų vaikai Pietų Afrikos ambasada pasiektą 33,000 raktų, kad Pietų Afrikoje atraktintų kalėjimus ir paleistų areštuotuosius vaikus.

— Butų fondo departamento pranešimu, nuo 1977 metų Amerikoje nuomos padidėjo keturis kartus sparčiau negu uždariai.

— Jeigu JAV kongresas ratifikuos prez. Reagano ir Gorbačiovo pasirašytą sutartį, Rytų Vokietija sutiks išleisti amerikiečius inspektorius tikrinti kaip bus likviduojamos branduolinės raketos.

centro statyba. Žodžiu, tik spėk suktis.

O pažūrėjus miestas atrodo apsnūdęs — gatvėse nedaug praeivių, ištuštėję paviljonai ir vasaros kavinės, be gyvybės ženklų tamšūs poilsio namų langai. Net sunku įsivaizduoti, kad vasarą čia tiek daug žmonių, visur pilna juoko ir vaikų krykštavimo, to užesio, bruzdesio, būdingo didžiulėms žmonių minioms.

V. Gintilas

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-780]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS — 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

“Nors dievo nėra, bet tikėkime, kad jis yra”

Reorgiškasis laikraštis “Lietuvių balsas”, komentodamas prez. Reagano susitikimą Washingtone su Gorbačiovu ir jų pasirašytą sutartį, rašo: jog “ši sutartis mums lietuviams nieko gero nežada, nors tikėkime, kad ji bus naudinga Amerikai ir Pasauliui, ir neatneš naujo Pearl Harbor”. Jeigu taip būtų parašyta laikraščio kai kurio bendradarbio, mėgstančio matyti savo pavarde po straipsniu — nebūtų nuostabu, bet kai parašyta laikraščio vedamajame, — atsakingame laikraščio straipsnyje, tai daugiau kaip nuostabu!

“Lietuvių balso” redaktorius mano, kad visi lietuviai yra tokios nuomonės apie pasirašytą sutartį, kokios yra jis bei arčiau laikraščio esantys jo rėmėjai. Matyt, žmogus nežino, ar nenori žinoti, kad ne tik Lietuvoje, bet ir emigracijoje yra labai daug lietuvių, kurie pasirašyta sutartimi džiaugiasi, nes sutartis yra pradžia nusiginklavimo likviduojant silpnesnes raketas ir viltis, kad bus likviduotos ir didžiosios raketos. Žmonija ir didžiūna lietuvių džiaugiasi sutartimi, kad branduoliniu karo pasaulio sugriovimo grėsmė pašalinta, kad palengvės bereikalingų ginklavimuisi išlaidų našta. Džiaugiasi sutartimi, kad pasaulyje sužydės tautų taikus sugyvenimas be ginklų žvanganimo, kad žmogus žmogui pradės darytis žmogus, o ne vilkas.

Zinoma, yra lietuvių, kurie pasirašytą šia sutartimi nesidžiaugia, nes jiems, kaip rašo “Lietuvių balso” redaktorius, ši sutartis nieko gero nežada. Ir išties, šiems lietuviams sutartis nieko gero nežada, nežada tik “vadavimo” biznių galą. Nežada tik dar didesnę emigracijos bendravimą su senuoju kraštu, nes sutartis žada JAV-TSRS savitarpio santykių atšilimą, kas a la reorgišką karštakošišką antikomunizmą išbrauktų iš antitarybinės propagandos.

Išnarpiojus iš tarp eilučių, kas pasakyta sakinyje, kad “ši sutartis mums lietuviams nieko gero nežada, nors tikėkime, kad ji bus naudinga Amerikai ir pasauliui, ir neatneš naujo Pearl Harbor”, pasakyta lygiai taip, kaip sako agnostikai: “nors dievo nėra, bet tikėkime, kad jis yra”. Vadinasi, kad ir negera sutartis, bet tikėkime, kad ji gera.

KOMENTARAS

DEŠINIAU UŽ DEŠINĖ

Įdomius ir dinamiškus laikus gyvename. Jiems tokį pobūdį suteikia ir santykiai tarp Tarybų Sąjungos bei Jungtinių Amerikos Valstijų. Būtent jie didžia dalimi apsprendžia padėtį visame pasaulyje, bendrą politinę atmosferą.

Kai rašau šias eilutes, visas pasaulis susidomėjęs aptarinėja, diskutuoja Michailo Gorbačiovo kalbą, pasakytą Maskvoje, Kremliuje, iškilmingame posėdyje, skirtame Spalio revoliucijos 70-mečiui. Beje, ne mažesni susidomėjimą sukėlė ir Michailo Gorbačiovo kalba susitikime su kairiųjų jėgų atstovais, kuris įvyko po iškilmingo posėdžio.

Puikiai suprantu, kad šis komentaras iš Lietuvos smarkiai pavėluos į „Vilnį“. Ko gero, jį aplenks ir M. Gorbačiovo kelionė JAV, ir jo susitikimai su prezidentu Reaganu. Tačiau, juk čia kalbama apie gyvybingiausius, svarbiausius reikalus. Pavyzdžiui, be kitų dalykų, buvo pasiūlyti nauji konkretūs žygiai mažinant branduolinės konfrontacijos pavojų. Anot M. Gorbačiovo, „mes sėdime vienoje valtyje, ir reikia elgtis taip, kad ši valtis neapsiverstų“.

Lietuvoje girdim, kad nauja mąstysena labai populiarė ir Jungtinėse Valstijose. Ruošiantis trečiajam aukščiausio lygio susitikimui, tarybinis lyderis Jungtinėse Valstijose buvo laukiamas kaip tikras taikos pasiuntinys.

Taigi ne vien tarybinių žmonių, bet ir amerikiečių galvosenoje

vyksta dideli pakitimai. Teigiami pakitimai. Vis sunkiau įrodinėti, kad Tarybų Sąjunga — agresorius, kad jos reikia bijoti, ir todėl reikia ginkluotis.

Gera tai ar bloga? Blaiviai galvojančių žmogų gali nustebinti toks klausimas. Jis žino, kad tai — puiku!

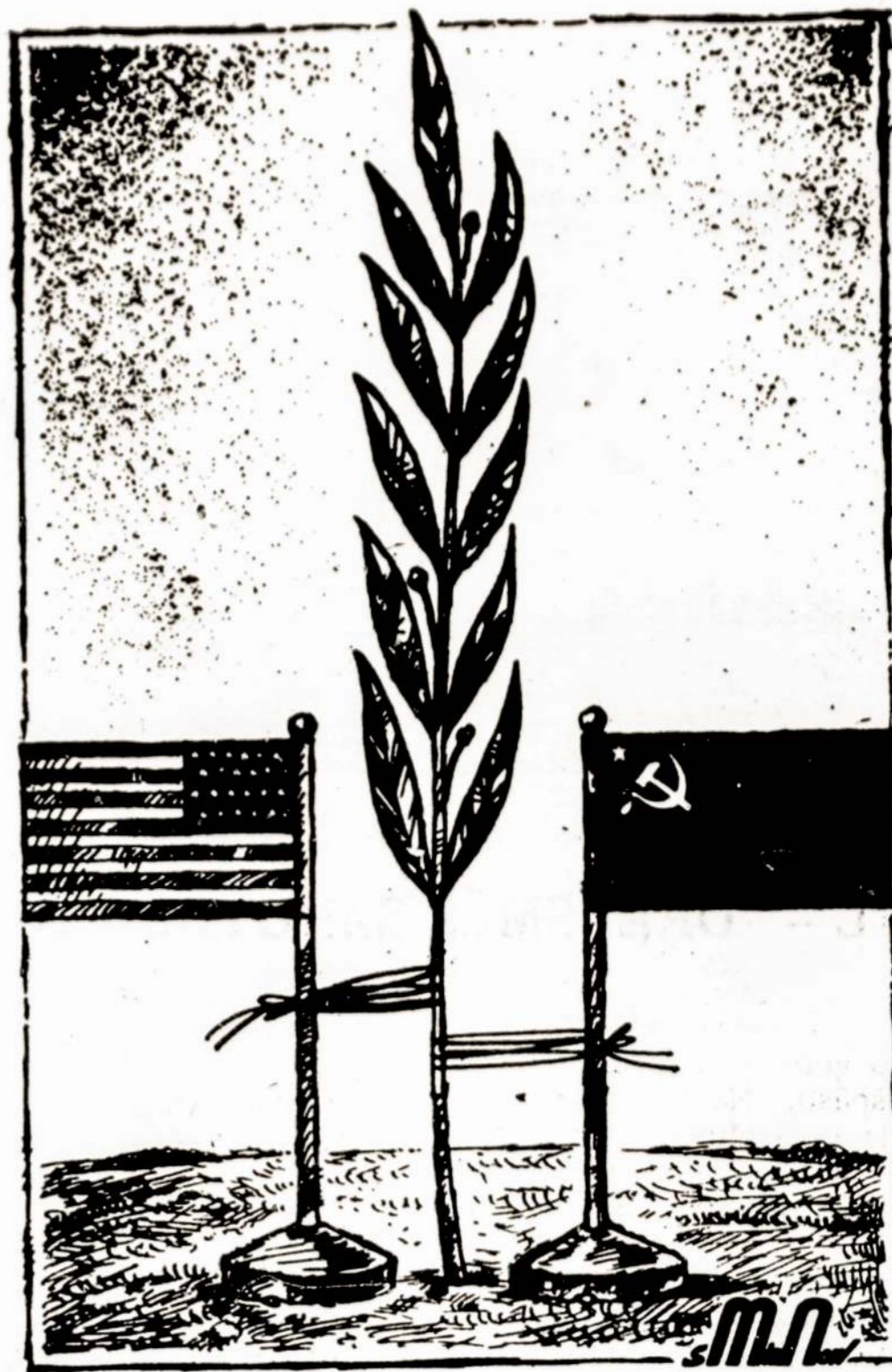
Tačiau pavartai Amerikos krašto kai kurią lietuvišką spaudą ir gūžteli pečiais. Pasirodo, Jungtinės Amerikos Valstijos vis mažiau bepatinka net tokiam amerikietiško gyvenimo gynėjui, kaip Čikagos „Draugas“, vis dažniau iš jo sužinai, kad Jungtinės Valstijos einančios ne ta kryptimi.

„Draugui“ nepatiko net tai, kaip Amerika švenčia Nepriklausomybės dieną. Anot laikraščio, visa šventė pasireiškė tik „šunis gandinančiais sprogimais“. Rašoma:

„... atrodo, kad laisvė yra tik taip suprantama, Amerikos nepriklausomybės paskelbimas yra šventė ir tą dieną niekam nereikia dirbti“.

Kaip tos dienos pažymėjimą įsivaizduoja „Draugas“ (B. Nainys)? Ogi kada Amerika, mosuodama kilniais laisvės šūkiu, ims ir atidarys į ją duris „prispaustiems ir kenčiantiems“. Į jų tarpą įrikiuojama ir lietuvių tauta. Dar daugiau: „Ieškom bent paguodos žodžių tų pačių politikų, kurie mums... privačiuose kabinetuose žadėjo visomis jėgomis padėti išlaisvinti Lietuvą“.

Blogi, anot „Draugo“, tie amerikiečiai politikieriai. Bet juk jie tie

TRUMPOS PASTABOS

„T. Ž.“ KARO TAKE

„VLIK-as dalį egzilinės vyriausybės funkcijų pasigėrėtinai atlieka. Mūsų visų pareiga yra jį remti ir sudrausminti tuos, kurie į jį kėsina“.

Ar tik ne pirmą kartą tenka apiktiti žodžius „pasigėrėtinai“ rasant apie VLIK-ą! Dažniausiai sakoma ir rašoma tiesiai šviesiai: keliolikos kažkados egzistavusių partijų likučiai, į kuriuos niekas rimtai nemanoma žiūrėti. Išskyrus, pasirodo, „Tėviškės žiburius“, kurie šią kompaniją gina nuo Lietuvių Bendruomenės:

„Lietuvių Bendruomenė silpnė, nes lietuviai nepritaria ir nepri-

tars „minkštajai „Lietuvos laisvinimo linijai“.

Kas dėl to suminkštėjimo kaltas? Kanadiškis laikraštis žino tikslų bei griežtą atsakymą į šį klausimą: visokie ten inteligentai ir laureatai, apskritai kultūrininkai. Štai vienas jų „buvęs aukštas pareigūnas“ globojo Lietuvos rašytoją Vytautą Petkevičių, netgi zujo po Jungtines Valstijas, ieškodamas naujų „laureatų“.

Į primityviojo „vadavimo“ kovos taką išėjęs kanadiškis laikraštis baigdamas patetiškai klausia:

„Kur ta „minkštoji“ Lietuvos laisvinimo linija veda?“

Į tai galima atsakyti labai paprastai: į ten pat, kur ir „kietoji“.

Tačiau lieka neatsakytas žymiai įdomesnis klausimas: o į kur veda „Tėviškės žiburius“ takas, kuriuo jie taip smagiai traukia pastaruosiu metu?

KAI IŠŠOKSTA AKYS

Tada būna labai nekaip. Tuo asmeniškai įsitikino Klivlendo „Dirvoje“ gana dažnai besireiškias J. Zygas. Štai jo išpažintis: „Man net akys iššoko! Kultūros priede (Čikagos „Draugo“ — aut.) pagrindinis rašinys „Lietuvos krikštai“ — Julius Bardach.

Nežinau nei nuo ko pradėti. Trūksta žodžių, burnoje šleikštu. Reiškia, lenkai mus apkrikštijo, surengė minėjimą ir dabar jį aprašė“.

O PRIEŠAS ČIA PAT!

Pastaruosiu metu Bruklino „Darbininkas“ kviečia prie tautinės drausmės, rūsčiai įspėja prieš vadaus bei pašalies priešus. O juk pačiame „Darbininke“ reikalai, oi, kaip blogi ir įtartini! Štai, sakysime, parašas po nuotrauka, kur vienas vyras sveikina kitą, skelbia:

„Amerikos ambasadorius David Lodge sveikina savo artimiausią bendradarbį dr. Vytautą Dambra-va, įteikdamas jam žymenį už TARYBINIUS nuopelnus“.

Še, tau kad nori: Amerikos ambasadorius teikia žymenį už TARYBINIUS nuopelnus, o „Darbininkas“ skelbia to įvykio nuotrauką! Sakytume, paprastas, nors ir smagus, absurdo „riktas“?

Bet tai, kad jis atsitiko kaip tik per GEGUŽES PIRMĄJĄ, šį reikalingą daro dar labiau įtartinu: Budėkime!

J. L.

Vilnis, 1988 m. sausio 21 d.

SUBANKRUTAVES BIZNIS

Išeivijos spaudos žvilgsnis į Lietuvą šiandien atidesnis, šviežesnis, pagyvinamas įdomių ir apskritai objektyvių išpūdžių apie mus. Toks, pavyzdžiui, „Akiračiuose“ yra Rimvydas Šilbajoris, lankęs Lietuvą su paskaitomis. Ypač vertingomis laikyčiau jo paskaitas apie išeivijos poetus — mes, gausiai susirinkę tą šaltą žiemos pavakarę, tikrai praturtėjome dvasiškai. Na, o kokius išpūdžius išsivežė profesorius? Trumpai pasakius, jie palankūs.

Neseniai baigė stažuotę Vilniaus konservatorijoje Čikagos lietuvių operos chormeisterė Emilija Pakštaitė-Sakadolskienė, kuri, sugrįžusi namo į Valstijas, irgi korektiškai, su nostalgija atsiliepi apie savo gyvenimą ir darbą Lietuvoje. Ar galima neatsižvelgti į šių žmonių nuomonę ir toliau tiražuoti piktus prasimanymus apie Lietuvą? Pasirodo, taip. Netgi tuose pačiuose „Akiračiuose“. Manau, kad tai nėra paprastas nuomonių nesutapimas, ar „spaudos laisvės“ įrodymas.

Logiškas atrodo mėnraščio teiginys, kad „mes turime skirti politiką nuo kultūros ir jų nemišyti kultūrinio bendradarbiavimo bandymuose“. Logiškas, kol nesuduri su aktyvia politine kampanija prieš persitvarkymą Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje. Čia laisvė baigiasi ir prasideda duobėtas kelias, kuriuo nuo seno eina „vadotojų“ spauda. Kodėl „atviro žodžio mėnraštis“, plakantis už tematinę seklumą, tarkime, „Tėviškės žiburius“, dabar rado reikalo persispausdinti iš šio laikraščio piktą ir nepamatotą paskvilį apie eilinį LKP CK plenumą? Kodėl seniai išjuokta LKB kronika dabar pripažįstama kaip „šaltinis“ apie tariamus religijos persekiojimus Lietuvoje?

Ir jau visiškai toli nuo kultūros toks mėnraščio teiginys: „Mums atrodo, kad konvulsijos, kurias dabar ten pergyvena valdančioji partija — ne iš gero gyvenimo“. Taip ilgus metus „garbindavo“ Lietuvą „Naujienos“ ir neseniai priėjo liepto galą — užsidarė. Ne jau išeivijos liberalai perima subankrutavusį biznį? Išeivijos žmonės mato Lietuvą tokią, kokia ji šiandien yra — nei blogesnę, nei geresnę. O štai „Akiračių“ vedamųjų autoriai, sėdėdami Čikagoje, tepa vis dėlto tuo, kuo patys kvėpia. Sunku net išvardinti visus pastarojo meto straipsnius ir Lietuvos spaudos apžvalgas, kur vienaip ar kitaip liečiami persitvarkymo, demokratizacijos procesai. Bet visi komentarai, visi straipsniai ir dažnai kartojamas žodis „persitvarkymas“ įmontuojami į tą patį jau mūsų cituotą stilistinį audinį — esą vyksta tolesnis krašto ūkio smukdymas, lietuviai rusinami, žodžiu, konvulsijos, ir nieko daugiau.

Kyla klausimas: tai kur lankėsi žmonės, kurie paskelbė savo palankius atsiliepimus apie Lietuvą? Kas vertė meluoti Šilbajorį, Sakadolskienę, kitus? Perdėm abejotina darosi ir lankančių JAV mūsų kultūrininkų „globa“ mėnraščio puslapiuose, žmonių, kurių idėjiniai įsitikinimai tuo pačiu dabar paprasčiausiai apspjaudomi. Būtų įdomu sužinoti, kas taip keistai patobulino kultūrinį liberalų mėnraščio veidą? Žinoma, jeigu mėnraštis ir toliau save laiko „atviro žodžio“... Taigi atvirai?

V. Liauška

Geriau nepasakyti visko, negu pasakyti per daug. L. Tolstojus

UŽ PLANETĄ BE KARŲ

Juozo Buivydo piešiniai

MIESTAS ANT NEVĖŽIO KRANTO

Atvažiuojantį iš Vilniaus į Panevėžį, pasitinka ant mūrinių pastolių ryškių spalvų užrašas — „Panevėžys“.

Tai — penktas pagal dydį Tarybų Lietuvos miestas, įsikūręs Vidurio Lietuvos lygumoje. Tarsi į dvi dalis miestą padalina gražuolis Nevėžis. Ne toks jau platus, ne toks gilus, tačiau pagyvena miestą, pagražina.

Panevėžys užima 28,1 kv. kilometro, jame gyvena 120 tūkstančių gyventojų. Viename kvadratiniam kilometre Panevėžyje gyvena daugiau žmonių negu Leningrade, Berlyne, Londone. Ne daug atliekama ir nuo tankiausiai gyvenamo miesto pasaulyje — Honkongo. Ten kvadratiniam kilometrui tenka 4800 žmonių, Panevėžyje — 4296.

Tai žaliausias miestas Lietuvoje. Čia daug parkų, skverų, vejų. Siek tiek iš miesto istorijos.

1503 m. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro rašte Panevėžys minimas kaip valstybinis dvaras. Iki pat XIX a. vidurio miestas buvo beveik medinis. 1845 m. Panevėžys gavo savo herbą, kuriame sukryžiuoti linų pėdai ir arklis pabrėžė žemdirbišką miesto pobūdį. Sparčiau miestas pradėjo augti po baudžiamos panaikinimo, ypač 1873 metais nutiesus geležinkelį, pradėjus vystyti pramonę. 1918 metų gruodžio 26 dieną Panevėžyje paskelbiama Tarybų valdžia, tačiau sekančių metų pavasarį ji buvo nuslopinta. Buržuazinės santvarkos metais miestas vystėsi kaip žemės ūkio produktų perdirbimo centras.

Didysis Tėvynės karas padarė miestui daug žalos: buvo sunaikinti 7 dideli malūnai, susprogdinta elektrinė, daugelis mėsos kombinato cechų, linų fabrikas, susprogdinta geležinkelio dirbtuvės, vandentiekio bokštas. Iš viso miestui padaryta daugiau kaip 104 milijonų rublių nuostolių.

Praėjo daugiau kaip 45 metai po Didžiojo Tėvynės karo. Panevėžys užgydė savo žaizdas ir smarkiai išaugo, tapo žymiu pramonės ir kultūros centru. Dabar čia virš 30 pramonės įmonių. La-

bai išaugo kabelių, autokompresorių, elektrotechnikos, „Ekranų“ gamyklos. Pastatytas lengvosios pramonės milžinas — didžiausias Pabaltijy „Lino“ kombinatas, „Nevėžio“ siuvimo fabrikas. Plėtojasi senas tradicijas turinti cukraus, konservų, mėsos, pieno, spirito gamykla. Beveik 50 procentų bendrosios miesto pramonės produkcijos sudaro maisto gaminiai. Miesto pramonės įmonėse dirba per 30 tūkstančių miesto gyventojų.

Panevėžio įmonių gaminiai siunčiami į 56 užsienio šalis ir 200 Tarybų Sąjungos miestų. Tai televizorių kineskopai, autokompresoriai, lininiai audiniai, kristalas, stiklas, mokykliniai baldai ir daugelis kitų.

Panevėžys — kultūros centras. Čia nuo 1940 metų veikia Panevėžio dramos teatras. Pirmasis spektaklis — Pogodino „Sidabrinis slėnis“ — parodytas 1941 metų kovo 15 dieną teatro atidarymo proga. Nuo to laiko šis teatras garsėja ne kaip „vaidinantis“, bet kaip „gyvenantis“. Panevėžio dramos teatrui keturis dešimtmečius vadovavo ir vyriausiuoju režisieriumi dirbo TSRS liaudies artistas Juozas Miltinis. Dabar teatro vyriausiuoju režisieriumi dirba TSRS liaudies artistas Donatas Banionis.

Panevėžyje yra nemaža klubų, kino teatrų, apie 70 bibliotekų, gausu saviveiklos kolektyvų. Panevėžiečiai turi savo liaudies operetę, kuriai vadovauja V. Jataitis, turi savo lėlių liaudies teatrą, kuris šiais metais švęs savo veiklos dvidešimtmetį. Praėjusiais metais, beje, jis gastroliavo Korėjos Liaudies Demokratinėje Respublikoje.

Siemet sueina 30 metų, kai prie Panevėžio kultūros namų veikia esperantininkų klubas „Fonto“. Kultūros namuose veikia vaikų pramoginių šokių, vyrų breiko, dramos studija, jaunimo tautinių šokių ir pagyvenusių žmonių šokių kolektyvai, kiti rateliai bei klubai.

Nuo 1941 metų leidžiamas laikraštis „Panevėžio tiesa“.

Panevėžys pagarsėjo dar ir tuo,

kad čia 1977 m. pirmą kartą respublikoje atidarytas kūdikių plaukimo centras, kur vaikai nuo pat pirmųjų savo gyvenimo savaičių grūdinasi vandenyje.

Panevėžys — senas švietimo centras. Jau 1727 m. buvo atidaryta pirmoji mokykla. Veikė Mokytojų seminarija. Tačiau dar 1923 metais kas trečias miesto gyventojas buvo neraštingas. Dabartiniu metu yra 17 vidurinių mokyklų, 3 vakarinės, 6 profesinės technikos, 4 specializuotos mokyklos, hidromelioracijos technikumai, pedagoginė Švedo muzikos mokykla, politechnikumas, kur ruošiami 8 specialybių technikos darbuotojai; veikia Kauno politechnikos instituto vakarinis fakultetas, internatinė sporto, vaikų dailės mokykla.

Tarsi atskirą sveikatingumo miestelį sudaro gydymo įstaigos: poliklinikos, gimdymo namai, vaikų poliklinika, naujai pastatyti Panevėžio ligininės korpusai — jų įkurtuvės buvo atšvęstos praėjusių metų lapkričio 1 dieną. Čia įsikūrė terapinis skyrius, kardiologinis, gastroenterologinis ir nervų ligų skyriai. Iš viso naujame korpuse galės gydytis 420 liginiių.

Jeigu 1918 m. Panevėžio apskrities ligininėje dirbo tik 2 gydytojai ir 5 galeistingosios seserys, tai dabar ligininėje dirba per 2 tūkstančius darbuotojų (iš jų 355 gydytojai ir 996 — vidurinio medicinos personalo darbuotojai). Ligininėje, turinčioje 19 skyrių, gali gydytis 1020 liginiių.

1965 m. Panevėžyje pastatyti Sporto rūmai, stadionas.

Panevėžys turi puikias perspektyvas augti. Naujieji Žemaičių, Klaipėdos, Pilenų, Knaudiškių mikrorajonai gražiai tęsia geriausias Lietuvos urbanistikos tradicijas. Pagal 1962 metais sudarytą generalinį planą rekonstruotas miesto centras, Lenino aikštė. Šalia senosios architektūros statinių iškilo nauji reikšmingi architektūriniai akcentai — Sporto rūmai, Dramos teatras, „Nevėžio“ viešbutis. Rūpinamasi Nevėžio vandens apsauga. Įrengtas 85 ha vandens tvenkinys miestiečių poilsiui.

Miestas ant Nevėžio krantų auga ir gražėja. Atsiranda naujos gatvės, aikštelės, plečiasi miesto sienos. Panevėžys jaukesnis ir patrauklesnis taps, kai naujieji rajonai bus apšodinti naujais žaliaisiais masyvais, kai bus pastatyta daugiau šiuolaikinių pastatų, kuriuose šimtmečio pabaigoje gyvena 140—150 tūkstančių žmonių.

Jolita Numavičiūtė

— Fordo korporacija pradėjo preliminarinę ruošą susitarti su TSRS Tarybų Sąjungoje drauge statyti automobilių gamybai fabriką.

— Londono laikraštis „Daily Telegraph“ rašo, jog Anglijos ginklų pramonės kompanijos kaip pardavinėjo, taip tebedarvinėja ginklus Iranui.

Vilnis, 1988 m. sausio 21 d.

— Su tokiais žaislais nežaidžiu!

Eriko Varno piešinys

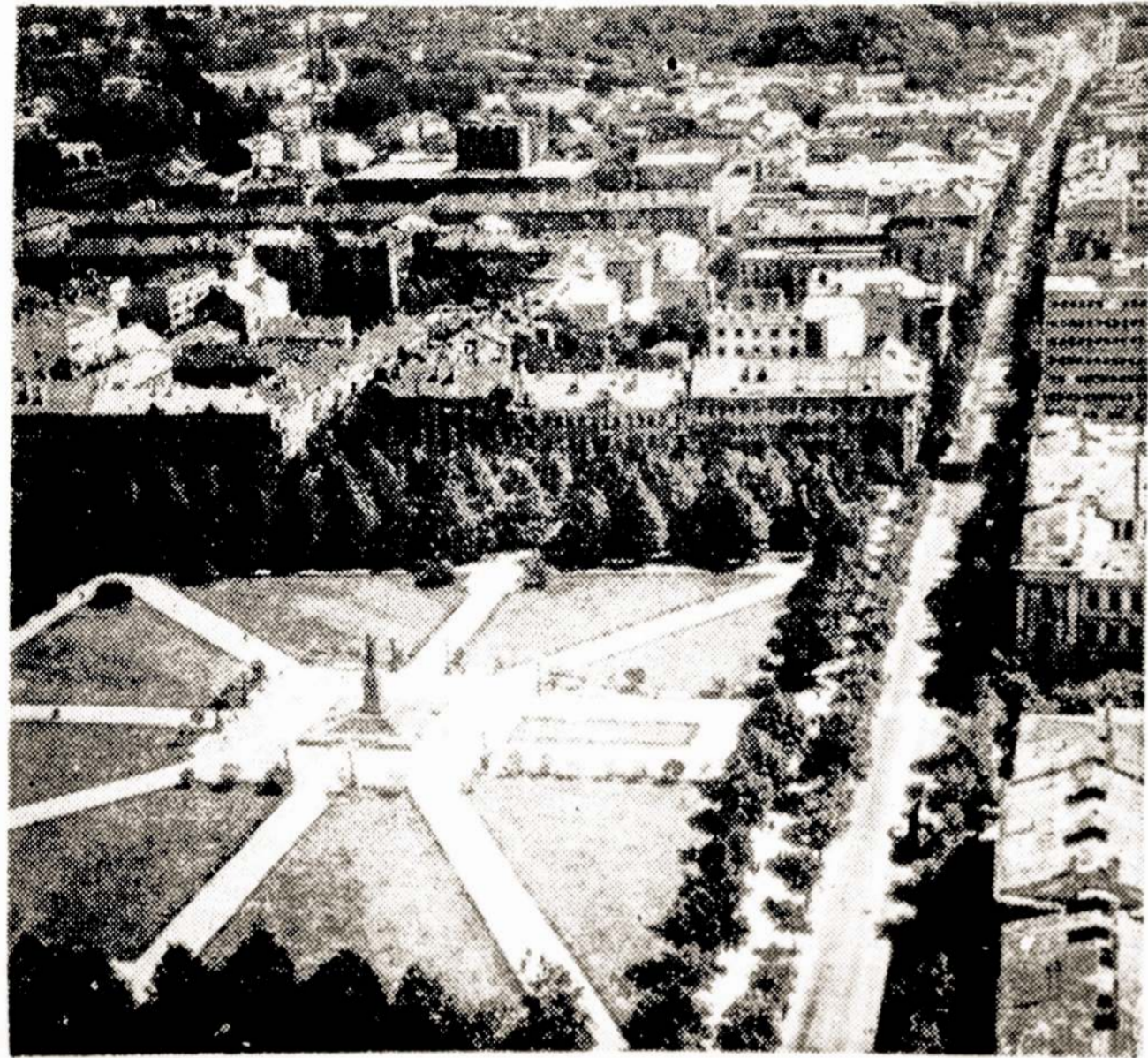
● Praėjusių metų lapkričio 21 d. įvyko Tarybų Lietuvos moterų suvažiavimas. Suvažiavimas turėjo viešnių iš Baltarusijos, Latvijos ir Estijos respublikų, taip pat iš Lenkijos, Vengrijos ir Vokietijos Demokratinės Respublikos.

Praešimą „Moterų tarybų vaidmens didinimas vykdant XXVII ir Lietuvos KP XIX suvažiavimų iškeltus uždavinius“ perskaitė Respublikos moterų tarybos pirmininkė, Lietuvos Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos sekretorė I. Paltanavičienė. Išrinkta nauja respublikinė moterų taryba. Jos pirmininkė — Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotoja V. Klikūnienė.

● Lietuva džiaugiasi Vilniaus „Žalgirio“ futbolininkų laimėjimais. Tarybų šalies čempionate jie užėmė trečiąją vietą. Toks pasiekimas pirmą kartą per Lietuvos futbolo istoriją. Beje, lapkričio mėnesį komanda viešėjo liaudies Kinijoje. Tai gi paskui žalgiriečius krepšininkus į tarptautinę areną išėjo ir žalgiriečiai futbolininkai.

● Vilniuje, Dailės muziejuje, atidaryta XX a. pradžios vokiečių ekspresionistų kūrinių paroda iš Duisburgo „Kircheris ir „Briukė“.

Dailininkų grupės „Briukė“ pagrindą (1905—1913) sudarė Erikas Hekelis, Otas Miuleris, Maksas Pachšteinas, Emilis Noldė, Karlas Šmitas-Rotlufas, o jos lyderiu buvo Ernstas Liudvikas Kircheris

Vilnius. Lenino aikštė.

M. Baranausko nuotr.

KADA DŽUKAI TAPO LIETUVIAIS

Sprendžiant iš Q. D. ir K. rašinio „Varpe“, tai įvyko ne taip seniai.

Viename 1890 m. jo numeryje rašoma:

„Džukijoje daug vietų, reikalaujančių apsišvietusių žmonių, užėmę yra džukų vadinami lietuviai. Tie „lietuviai“ reikaluose, kur tarpininku yra prakeiktas skatikas, parodo prisirišimą dvasios prie gėrybių šio svieto, kad džukai pradeda visai garsiai reikšti: „Tai kad būtų mūsų žmonės, tai mūs taip neluptų, o čia ne mūsų žmonės, tik lietuviai“.

Vilnis, 1988 m. sausio 21 d.

● Vilniuje, Respublikiniuose profsąjungų kultūros rūmuose, veikė fotografijos paroda, supažindinusi lankytojus su Suvalkų krašto iš liaudies Lenkijos jaunimo gyvenimu.

● „Sveiki atvykę“ — šiuos žodžius vilniečiai dažnai pasako svečiams iš Suomijos, iš Joensu miesto. Mat abu miestai susigiminiavę. Lapkričio mėn. Vilniuje įvyko Joensu dienos, skirtos Suomijos nepriklausomybės 70-mečiui. Prieš tai praėjo Vilniaus dienos Joensu, kurios buvo skirtos Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 70-mečiui.

● Kaune, P. Ziberto šilko kombinatė, įvyko jaunojo darbininko šventė.

— Jaunojo darbininko vardynas stengiamės organizuoti linksmam ir įdomiam, kad šventė būtų prisimintina, — didžiavosi šventės organizatoriai. O jaunosios audėjos savo programoje parodė, koks jų požiūris buvo į darbą praktikos metu ir kokios perspektyvos laukia 2011 metais.

● Vakarų Vokietijos Šiaurės Reino-Vestfalijos krašte įvyko Tarybų Sąjungos, kuriai atstovavo Tarybų Lietuva, savaitė.

● Lietuvos kino teatruose demonstruojamas naujas lietuviškas dokumentinis filmas „Opera namuose“. Jis skirtas Lietuvos TSR liaudies dailininko scenografo Liudo Truikio atminimui.

● Praėjusių metų lapkričio 1 d. Vilniuje buvo 56 823 individualūs automobiliai.

Pėsčiųjų prospektas Šiauliuose.

A. Dilio nuotr.

Gražus, kai sąžiningas

Praėjo daugiau kaip metai, kai atsiveikinau su Irena Stankevičiene, linkėdamas jai laimingos kelionės atgal į Argentiją. Tarp laišku nuo tautiečių yra keletas ir nuo jos. Ji nuosirdžiai dėkoja už gražią viešnagę Lietuvoje.

Irena gimė, užaugo ir pati vaikus užaugino Argentinoje. Tačiau jos laišškai parašyti lietuviškai. Nesu naivus, gerai žinau, kad ateis laikas ir išnyks lietuviška kalba ne tik Argentinoje, bet ir kituose net tirščiau lietuvių apgyvendintuose kraštuose. Laikas dirba kantriai ir pradėta darbą padaro iki galo. Tačiau vis tiek gyvenam dabartimi, ir todėl sakau, kad svetur užaugusių lietuvių lietuviškai parašyti laišškai labai brangūs.

Praėjo metai po Irenos Stankevičienės viešnagės. Ir šit vieną kart matau: atsiveria durys ir tarp staktų sustojo linksmas vyras.

— Prisimeni mano žmoną? Laiškus jai rašai. Aš jos vyras, — pasakė svečias.

Šieji žodžiai pradžioje padarė įspūdį, kurį nesunkiai nuspės kiekvienas, kas svetimoms žmonoms laiškus rašo. Tačiau Leopoldas dėl to nepergyveno, jis džiaugėsi. Net manau, kad gal vertėtų atskirai papasakoti apie jo viešnagę. Dabar gi tepakartosi jo prisipažinimą, kad į Lietuvą nebūtų atvažiavęs, jeigu ne jo žmona. Esą sugrįžusi iš viešnagės vis ragino: važiuok ir važiuok. Ir štai — Leopoldas Lietuvoje...

Tačiau, pasirodo, kad Irena Stankevičienė jautė didesnę pareigą. Ji įsigėdė sąžiningai ir garsiai visai lietuviškai išsivijai pasakyti teisybę. Manau, būtent todėl savo įspūdziams iš Lietuvos pasirinko „Pasaulio lietuvių“. Neseniai į mano rankas pateko iškarpa. Ant straipsnio palaukės buvo ranka užrašyta:

„Norisi greičiau sulaukti to laiko, kuomet teisybė apie Lietuvą lietuviškoje išsivijoje bus tokia, kokia iš tikrųjų yra mūsų Lietuva“.

Esu jau, regis, kalbėjęs, jog man rūpi suprasti, kiek yra teisybės išsivijų ar svetur gimusių tautiečių žodžiuose, kuriais jie save vadina lietuviais, nedvejodami prisiskiria lietuvių tautai. Štai ir Irena — ne tik pati Argentinoje gimė ir užaugo, bet jau ten anūkų augina. Tokių žmonių sutikta daug, tačiau ir po ilgesnių susitikimų paprastai pasilieka kažkoks netikrumas, abejonės. Perskaitęs Stankevičienės straipsnį „Pasaulio lietuvių“ apie viešnagės įspūdžius, supratau, kad žodžių įtaigai būtinai reikalingas nuosirdumas. Todėl mielai cituoju žodžius

iš Irenos rašinio. O jus prašau pagalvoti, ar gali juos šitaip parašyti svetimšalis, kad ir koks geravalisškas jis bebūtų Lietuvai.

„Rugpjūčio 28 d., 10 val. ryto, mūsų lėktuvas nusileido Vilniuje. Susisukavau, truputį apsitvarkiau veidą. Ne kad reikėjo, bet, rodos, iš susinervinimo ir, pasižiūrėjus į mažą veidroduką, sakau sau: laikykis. Paskutinį laiptą nulipus, širdis emė stipriau plakti: pradėjau prakaituoti ir pamačiau visą tą didelę grupę — apie 200 lietuvių su gėlėmis, juostomis, išskętomis rankomis mus sveikinančių. Jie tą dieną, atidėję darbus, atvažiavo mūsų pasitikti. Tikrai negalėjau susilaikyti, ir ašaros tiesiog be sustojimo riedėjo per visų mūsų veidus. Ir kai vieni kitus susiradome, kai susitikau su savo vyro pusseserėmis bei pusbroliais, prireikė labai stiprios širdies tai akimirka pergyventi. Bet tuojau ašaras pakeitė linksmumas: juokai, sveikinimai, apsikabinimai... Tik tada atsikvėpiau kaip mažas vaikas, džiugėsio pilna širdimi“.

Sis epizodas dėl manęs — neeilinis. Jis man akcentuoja mintį, kad ir išaugę svetimuose kraštuose žmonės išmoko išlikti tėvų gimtosios žemės augalėliais. Per tokias Irenos ašaras, per jos džiaugsmą, per šį labai nuosirdų pirmojo jos susitikimo su Lietuva aprašymą geriausiai supranti, kokią didelę teisybę šie žmonės pasako, kalbėdami apie savo lietuvių.

Norisi cituoti daug vietų iš Irenos Stankevičienės įspūdžių. Aplankė senąjį Vilniaus universitetą, Aušros vartus, kur pasimeldė už žmonių gerumą, už tėvynę Lietuvą, grožėjosi šv. Onos bažnyčios gotišku grožiu, šv. Petro ir Povilo, šv. Teresės bažnyčiomis, kur, kaip ji rašo: „Meilus zakristijonas, nors ir nebuvo maldų laikas, pagrojo vargonais“. Aplankė Rumšiškių muziejų, keliavo į Druskininkus, apsilankė Kaune ir Trakuose.

Trumpiau kalbant, tokioje viešnagėje atokvėpio nėra... Atsikvėpi, kai sugrįžti atgal. Tik paregėti vaizdai dabar praslenka nesukibdami. Ir Irena Stankevičienė įsitikinusi, kad jie išliks jos širdyje ir atmintyje. O aš, perskaitęs jos straipsnį, irgi susikaupiu ir galvoju, kad žmogus gražiausias tada, kai jis toks sąžiningas. Kaip iš Argentinos Irena Stankevičienė...

Pranas Karlonas

Išsiauklėjęs žmogus, kuris neispi-la padažo ant staltiesės, o tas, kuris nepastebi, jei tai padaro kitas.

A. Čechovas

VILNIUS, NAUJASIS PAŠILAIČIŲ RAJONAS

Feliksas Dovydeno nuotr.

Devynioliktojo amžiaus vaistinėje

Kauno medicinos instituto trečiajame aukšte — pravėrus geležimi kaustytas duris, išties atsiderisi senovinėje vaistinėje. Už stulčių spintose išdėlioti įvairiausių preparatų indai, senas kasos aparatas, net daugelio alkūnių nupoliruotas didžiulis prekystalis. Už jo koridorius veda į kitas „vaistinės“ patalpas — čionai ir piliulių gaminimo aparatas, ir vaistingųjų žolelių smulkinimo malūnai, senovinės, pageltusiais lapais receptų knygos. Nejučia apima toks jausmas, kad tuoj tuoj prasivers kurios nors durys ir iš anapus pakosčiodamas įžengs susikūprinęs paslaptingasis Vaistininkas...

Tokį pirmąjį vaizdą smalsuolis patiria užklydęs į vienintelį Lietuvoje farmacijos muziejų. Beje, visoje Tarybų Sąjungoje yra tik pora panašių ekspozicijų. O jo įkūrėjas, steigėjas ir globėjas — Kauno medicinos instituto vaistų technologijos ir farmacinio darbo katedros docentas Alfonsas KAIKARIS.

— Ekspонатus muziejui pradėjau su draugais rinkti dar 1953 metais, — pasakoja A. Kaikaris. — Tai buvo seni vaistinės prietaisai, įrenginiai. 1964 m. gavo iš Vyriausiosios farmacijos valdybos — jai Lietuvoje priklausio visos vaistinės — leidimą pradėti rinkti visokius senus išlikusius vaistinių įrengimus. Ir štai visus surinktus ekspонатus išdėstėme penkiuose kambariuose ir pavadino ekspoziciją „XIX amžiaus Lietuvos miesto vaistinė“. Čionai visi ekspонатai išdėstyti taip, kaip buvo tais laikais.

Zvilgsnį patraukė vienoje lentynų pastatytas nepaprastos formos indas — farmacininkai tokius indus vadina štanglazais. Priėmu arčiau. Ant medinio indo aiškiai matosi puikiai išsilaukęs lotyniškas užrašas „Mirusios galvos“.

Pasirodo, praėjusiam šimtmetyje mirusių žmonių galvos būdavo džiovinamos, smulkinamos grūstuvu ir iš jų gaminamos piliulės prieš epilepsiją! Ant kito indo užrašas „Veneros plaukų sirupas“. Šis eleksyras, kurio, deja, struktūra liko paslapyje, skirtas moterims — tos, kurios vartojo šį sirupą, amžinai turėjo likti jaunos ir gražios.

... Ant nedidelės lentynėlės prie durų didelis rankinis malūnas. Jis irgi turi savo įdomią istoriją: 1975 metais muziejuje lankėsi Jungtinių Amerikos Valstijų farmacininkų grupė. Ir jie iškart susidomėjo malūnu. Vienas iš jų truks plyš užsigėdė to malūno — girdi pagamintas jis Amerikoje, o panašiam muziejuje JAV tokio eksponato nėra. Tuomet Alfonsas Kaikaris juokais paprašė įkainoti doleriais visą ekspoziciją. Amerikonai pasitarę įvertino muziejų

milijonu dolerių. Beje, tuomet muziejuje buvo tik pusantro tūkstančio ekspонатų. Dabar jų jau daugiau negu penki tūkstančiai. Tačiau, manau, šių unikalių vertybių niekas neparduotų už jokių pinigų — istorija yra neįkainojama...

Besidairant po nuostabių muziejų, dažnai savo prisiminimus smalsuoliams pasakoja pagrindinis jo įkūrimo iniciatorius — docentas Alfonsas Kaikaris. Tai žmogus, kilęs iš gilių farmacininkų tradicijas saugančios giminės. Nuo pat studijų pradžios jis domėjosi vaistinėmis, jų istorija, augimo perspektyvomis. Pasinaudodamas progą, paprasčiau jo papasakoti apie vaistinių, farmacijos pramonės augimą Lietuvoje.

— Nuo šešiasdešimt ketvirtųjų metų, kai pradėjau rinkti ekspонатus, Lietuvos vaistinėse jau daug kas buvo pasikeitę. Vaistinės žymiai sustambėjo — prieš Antrąjį pasaulinį karą Lietuvos vaistinėse dažniausiai dirbdavo tik savininkas su žmona. Dabar labai daug stambių vaistinių, kaip, pavyzdžiui, „Kauno teatro vaistinė“, kuriai prieš tris metus sukako du šimtai metų. Šioje vaistinėje dabar dirba veikia šešiasdešimt darbuotojų.

Statant ir įrengiant vaistines, didelis dėmesys skiriamas estetiškai apipavidalinimui — įžymūs dailininkai puošia sienas įvairiomis freskomis, tapo paveikslus.

Prieš karą Lietuvoje buvo 320, o dabar jau beveik keturi šimtai vaistinių. Vaistinių punktai įsteigti ir kaimo vietovėse. Smarkiai padaugėjo Lietuvoje ir diplomuotų vaistinininkų. Prieš karą buvo 760 specialistų su aukštuoju mokslu. Dabar jau 3300 diplomuotų farmacininkų.

Alfonsas Kaikaris, atrodė, apie tai gali kalbėti milijoną metų.

— Ir ateityje vaistinių skaičius didės. Taip pat didelės perspektyvos laukia Lietuvos vaistų gamybos pramonės. Kaune veikia eksperimentinė gamykla „Sanitas“, endokrininių preparatų gamykla, kuri žada ateityje plėstis. Vilniuje produkciją vaistinininkams gamina „Gegužės pirmosios“ farmacijos fabrikas, nuo jo neatsilieka Šiaulių farmacijos laboratorija „Galen“. Senas tradicijas turintis vaistazolių farmacijos fabrikas yra Švenčionyse. Lazdijų rajone įsikūręs Gerdašių eksperimentinis tyrbinis ūkis, kuris ruošia žaliavą Švenčionių fabrikui, — žodžiu, farmacijos „biznis“ Lietuvoje klesti...

Dar galima priminti, kad prieš porą metų Vilniuje ir Kaune buvo paminėta 250 metų, kai Lietuvoje — senajame Vilniaus universitete buvo pradėta dėstyti farmacija — 1785 metais profesorius iš Italijos Juozapas Sartorius pradėjo skaityti farmacijos kursą.

Skirmantas Mickevičius

SVARBU - AKTYVI POZICIJA

Jaunimas — mūsų ateitis. Jaunimui atvertos plačiausios galimybės atskleisti sugebėjimus, įnešti savo indėlį į tautos, šalies kultūrą. Daug tuo tikslu padarė prie aukštųjų mokyklų 1974 m. įsteigti visuomeninių profesijų fakultetai, kuriuose aukštosios mokyklos studentai gali įsigyti antrašą, gretutinę profesiją.

Dabar Lietuvoje veikia dvylika visuomeninių profesijų fakultetų.

Vilniaus V. Kapsuko universitetas žinomas visame pasaulyje savo moksliniais pasiekimais. Jame taip pat veikia visuomeninių profesijų fakultetas (VPF).

— Šiandien Universiteto, kaip ir kitų aukštųjų mokyklų, tikslas — paruošti plataus profilio specialistus, kad jis nusimanytų ir kituose moksluose, mokėtų bendrauti su žmonėmis, kolektyvu, mokėtų įdomiai ir turiningai praleisti laisvalaikį. Todėl svarbus ne tik specialybės ruošimas, bet ir studentų auklėjimas. Visų šių mokslų paslapčių V. Kapsuko universiteto studentai mokosi visuomeninių profesijų fakultete, kuriame yra dešimt skyrių ir penkios mokyklos: tai meno profesijų, gamtos aplinkos apsaugos, kraštotyros, kultūros paminklų apsaugos, sporto turizmo vertėjų-konsultantų ir kiti; mokyklos — teisinių žinių, šventinių renginių, jaunojo lektoriaus, oratoriaus ir kt. Nemaža stacionaro studentų lanko šį fakultetą, kuriame nuobodžiauti nėra kada; įdomios paskaitos, etnografinės vakaronės, turistinės bei mokslinės-praktinės išvykos, sportinės varžybos, koncertai. VPF klausytojai ne žodžiais, o darbais įrodo, kad jie moka kultūringai ir įdomiai praleisti laisvalaikį.

Tiesa, čia susirenka ne šiaip pasiklausti paskaitos, bet reikia atlikti ir praktiką, ir išlaikyti egzaminus.

— Sėkmingai išlaikius egzaminus, prie diplomo yra įteikiamas visuomeninių profesijų fakulteto pažymėjimas, gyvenantis apie antrašą, gretutinę profesiją, — pasakoja VPF dekanas, istorijos mokslų kandidatas docentas Vaclovas Anuškevičius.

Šiandien kiekvienam — pedagogui, gydytojui, buities ir prekybos darbuotojui — reikia specialaus sugebėjimo bendrauti su kitais žmonėmis. Todėl didelį vaidmenį vaidino VPF. Jame giliai pagal pomėgius, žinias įvairiausių specialybių studentai, jie išklauso oratorystės istorijos, kalbos kultūros ir kitas paskaitas svarbiais mūsų gyvenimo klausimais.

VPF dekanas žodžius patvirtino, sakysime, kraštotyros skyriaus klausytojų atlikti darbai, vadovaujant skyriaus vadovo vyr. dėstytojo Valento Mačiekiaus.

— Dažnai gyvenimas pats pa-

metėja pavyzdžius, tik reikia pasidairyti. Kraštotyra užsikrečiau, pasidomėjęs apie jos pradininkus — S. Stanevičių ir M. Daukšą. Esu ekonomistas, o vilioke — kraštotyra... Taigi, — prisipažįsta V. Mačiekus, — kraštotyrininkai atlieka savo profesinę pareigą. Mūsų VVU kraštotyros klubas „Romuva“ gyvuoja jau apie 17 metų, o įsikūrus VPF, jis prisijungė.

Praktikos metu rengiame ekspediciją. Esame surinkę ir atidavę VVU mokslo bibliotekai, LTSR Mokslų Akademijai, Lietuvių kalbos ir literatūros institutui, respublikos muziejams apie 1300 atsiminimų, 23300 vietovardžių, 3900 pavardžių, 6500 gyvulių vardų, 15000 žodžių lietuvių kalbos akademiniam žodynui, 30000 tautosakos kūrinių, 9200 dialektologinių klausimų, 4200 muziejinių ekspонатų ir daug kitokios medžiagos.

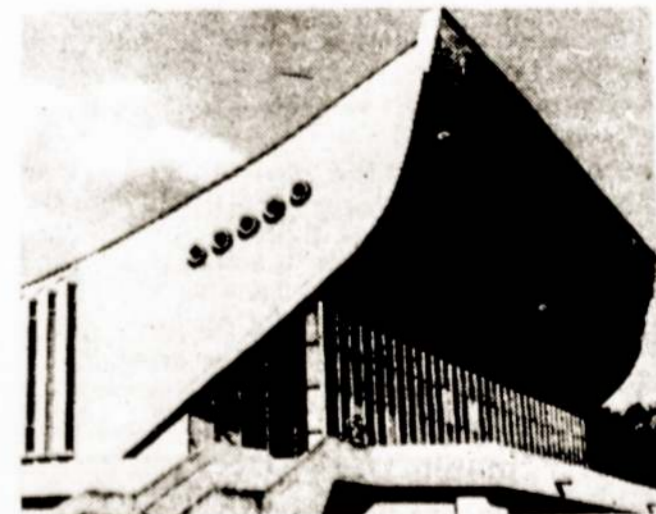
O svarbiausia, akademinis jaunimas, dirbdamas kraštotyrynį darbą, mokosi įrodyti meilę gimtinei, savo šaliai, — mąsto V. Mačiekus.

Ne veltui sakoma: žmonės nepastebimai seka tais, su kuriais jie nuolat bendrauja, perima ne tik išorę, manieras ir ydas, bet ir jų dorybes bei gyvenimo būdą.

Kasmet menų profesijų skyriai, meno kolektyvų maršrutai vis ilgėja. Ne vienas kolektyvas žinomas ne tik šalyje, bet ir pasaulyje. Tai — LTSR nusipelnęs kolektyvas, Lietuvos Lenino komjaunimo premijų laureatas V. Kapsuko universiteto dainų ir šokių ansamblis (vad. LTSR nusipelnęs artistas V. Aleksandravičius) pabuvojo visose socialistinėse šalyse, koncertavo Belgijoje, Graikijoje, Indijoje, Austrijoje, Prancūzijoje ir kitus. Folklorinis ansamblis „Ratilio“ (vad. Z. Kelmickaitė), respublikos nusipelnęs kolektyvas, VVU akademinis mišrus choras (vad. B. Jankauskas) ir kiti kolektyvai yra laukiami įvairiose scenose.

Kasmet į paskyrimo vietas atvyksta gražus Universiteto absolventų būrys. Pradžioje jie nesijaucia drąsiai, bet jiems adaptuotis, jaugti į naują kolektyvą padeda įgytos žinios visuomeninių profesijų fakultete.

Sofija Stanevičiūtė

Vilniaus sporto rūmai.

Vilnius, 1988 m. sausio 21 d.

TARPE MŪSŲ

— Kalėdų dieną Wally Pozer mudviems su Louis padarė siurprizą telefonu iš Folsom, Pa., pasveikindamas su Žiemos šventėmis. Ta proga teko pasikeisti sveikinimus ir su Joe Kazlausku bei jo dukra. Joe Kazlauskas vis dar domisi taikos sąjūdžiais, nors jau netrukus bus 100 metų.

— Gaila, kad pasikeičiame laikais tik Kalėdų metu. Jeigu nepasikeistumėm, nutrūktų kontaktai su bičiuliais bei pažįstamais. Smaugu buvo būti atmintai Dorothy Murelis, Petronėlės Gaspar dukters Volga Morren, iš Grand Rapids, Mich., John Czudala, iš Bedford, Mass., Julius Bruzda, iš Norwood, Mass., A. Gabrio ir kitų senų "Vilnies" skaitytojų sūnų bei dukterų, su kuriais per ilgus metus susirašinėju. Esu dėkinga visiems jiems.

— Chicago Heights gyvenantys Joy ir Ben Vainorai dalyvavo Milwaukee vykusioje etninėje parodoje. Joy susižavėjo lietuvių balaganu visokiausių lietuviškų audinių, kalėdinių suvenyrų, maisto ir pan. Vasario 21 dieną tolygi paroda vyks Bloom High School patalpose. Kadangi Joy priklauso komitetui, ketina apsivilkti tautiškais lietuviškais drabužiais. Jeigu kas interesuojasi šioje parodoje dalyvauti, kontaktuokite Joy Vainoris, 116 East Joe Orr Rd., RR 2, Chicago Heights, IL 60411, arba paskambinkite 755-3856.

— Minnie Yuden atsinaujino ALMKD narys, Della Kent, Sharon Bammert ir Anna May DiSalvo pinigus atsiuntė Ex Mainerių klubui už duokles.

Visų nuostabai Minnie buvo susirgusi vaikų liga "mumps". Ši liga suaugusiems yra pusčtinai rimta ir Minnie turėjo savaitę laiko pagulėti lovoje. Laimingai išvakarėse kalėdų pasveiko.

— Frank Mack, iš St. Petersburg, Fla., man ir Lou padėjo, kad mes aplankydavome Albertiną Jakię. Nesmagu buvo sužinoti, kad jis pats praeitais metais net tris savaites buvo slaugymo namuose. Tačiau Frank Mack neaimanuoja dėl sveikatos. Sako, jog St. Peterburge lietuvių klubas

MIRĖ ADELE BUDRIENE

Po sunkios ir ilgos ligos gruodžio 28 d. St. Petersburg, Floridoje mirė Adelė Budrienė. Jos kūnas buvo atvežtas į Čikagą ir sausio 3 dieną pašarvotas Petkaus koplyčioje, sausio 4 dieną palaidotas šv. Kazimiero kapinėse.

Velionė giliame nuliūdime paliko vienturtę dukrą Evelyn Ellefson, žentą Donald, tris anūkus ir vieną proanūkę.

Adelė Budrienė gimusi Lietuvoje, į šią šalį atvyko kai dar buvo mergaitė. Po kiek laiko susituokė su Jonu Šepučiu. Mirus Šepučiu, likus našle susituokė su plačiai žinomu pažangiečiu Gus Budriu. Mirus Budriui, persikėlė nuolatnam gyvenimui į St. Petersburg, Fla.

Adelė Budrienė buvo uoli "Vilnies" skaitytoja, dažnai laikraštį paremdavo stambesne pinigų suma. Kai gyveno Čikagoje aktyviai dalyvavo LKM chore ir šiaip savi-veikloje. Beveik nuo pat susiorganizavimo Mildos klubo buvo jo narė. Nuvykus į Floridą įsijungė į St. Peterburgo pažangiečių lietuvių judėjimą, dainavo St. Peterburgo Dainos Mylėtojų chere. Kaip taisyklė, mirtis skina senesnės kartos pažangiečius, neaplenkė ir Adelės Budrienės.

Antanas

prarado 134 narius. Tai nemažas nuostolis netekti tiek draugų.

— Nelabai kas, kad Čikagoje užėjusi sniego pūga daug žmonių sutrukdė dalyvauti Albertinos Jakiėnės laidotuviuose. Gerai dar, kad laidotuvių direktorius nusileido O'Hare aeroporte savo privatišku lėktuvu pirm negu prasidėjo sniego audra. Kol Paul Ridikas atvyko, visus laidotuvių reikalus tvarkė, pagal Ridiko nurodymus telefonu, Aldona Zekas. Tuo tarpu jos vyras iš užnigto garažo negalėjo išvažiuoti. Dar blogiau, kad tomis dienomis Aldonos motina Helen Trusk radosi ligoninėje, o Helen Trusk su A. Jakiene buvo labai geros draugės.

Nellie De Schaaf

Pasakyti aistringą kalbą — vienas dalykas, o pasakyti ją aistringai — kitas. D. Džefersonas

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS ADELEI BUDRIENEI

Nuoširdžiai giliai užjaučiame Jos dukrą Evelyn Ellefson, žentą Donald, Oak Brook, Ill., anūkus: Edwin, Eric, anūkę Elaine, proanūkę Emily ir kitus artimuosius bei draugus. Iščikis ramiai Amerikos žemėje.

DAINOS MYLĖTOJŲ CHORAS

MIRĖ

ALBERTINA JENKINS-JAKIENĖ

Gruodžio 14 d. mirė Albertina Jenkins-Jakiėnė, sulaukusi 93 metų, gimusi Latvijoje. Amerikoje išgyveno 73 metus.

Velionės kūnas buvo pašarvotas Lekavičiaus koplyčioje, 2424 W. 69th St. Laidotuviems rūpinosi velionės ilgametės draugės Žilinskienės sūnus Julius ir Helen Trusk duklė Aldona Zekas, tvarkė laidotuvių direktorius Povilas Ridikas, telef. 927-1911. Prie karsto atsisveikinimo kalbą pasakė "Vilnies" redaktorius S. J. Jokubka.

Velionės kūnas buvo nuvežtas į krematoriumą ir sukremuotas.
Paul Ridikas

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS ADELEI BUDRIENEI

Reiškiamo gilią užuojautą velionės dukrai Evelyn Ellefson, žentui Donald, anūkam Edwin, Eric, anūkei Elaine ir proanūkei Emily, kitiems artimiesiems bei draugams.

Liūdime kartu su visais.

MARY WALAITIS,
MARY ir BARNEY BRENNAN

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS ADELEI BUDRIENEI

Reiškiamo gilią užuojautą velionės dukrai Evelyn Ellefson, žentui Donald, anūkam Edwin, Eric, anūkei Elaine ir proanūkei Emily, kitiems artimiesiems bei draugams.

Liūdime drauge su visais.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS
KLUBO VALDYBA ir NARIAI

CHICAGO, ILL.

MIRUS

Albertinai Jenkins-Jakienei

Reiškiamo gilią užuojautą velionės globėjui Julijui Žilinskui ir bendražygiams Chicagos pažangiečių lietuvių visuomeniniame judėjime.

HELEN TRUSK
IDA ir CHARLES MATEKŪNAS
ALDONA ir CHARLES ZEKAS

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

Joseph M. Lukas

Reiškiamo gilią užuojautą velionio našlei Domitille S., sūnėnui (nephew) Theodore Lucas, marčiai Mildred Repečka, kitiems artimiesiems bei bičiuliams ir draugams.

ST. PETERSBURGO LIETUVIŲ
KLUBO VALDYBA IR NARIAI

DETROIT, MICHIGAN

Visiems nuoširdi padėka

Liga ir mirtis nemalonūs svečiai. Kiekvienai šeimai reikia išskentėti širdies skausmus, kai netenka mylimo nario. Tą skaudų įvykį mes pergyvenome, kai negailėstinga mirtis 1987 m. gruodžio 15 d. iš gyvųjų tarpo išplėšė mūsų mylimą mamytę, Anna Daukus [Litvinienę].

Mūsų mylimiausia Anna Daukus (Litvinienė) mirė St. Mary ligoninėje, Livonia, Michigan. Jai sustojo plakti pavargusi širdelė. Nežiūrint kaip mums skauda širdis, mylimą mamytę reikėjo palaidoti, o pagalbai reikėjo daug draugų. Ją palaidojome Woodmere kapinėse prie mūsų mirusio tėvelio.

Visiems, suteikusiems paslaugas ir visiems kurie išreiškė savo užuojautas, šiuomi mes stengiamės išreikšti nuoširdžiausią padėką.

Dėkui Alfons Rye už gražią atsisveikinimo kalbą: Estelle Smith už vargonais pagrotą tinkamą muziką; laidotuvių direktoriui Charles Step už gražų laidotuvių tvarkymą; visiems prisiantiems gėles; už asmeniškai ir per laikraščius pareikštas užuojautas; už gražius aprašymus spaudoje; už dalyvavimą šermyse ir visiems, kurie liūdesio valandoje mus kuo nors prisidėjote suraminti. Už Jūsų visų suteiktą paslaugas niekad neužmiršime.

Tau, mūsų mylimoji mamytė, tebūna ramybė amžinai ilsėtis Woodmere kapinėse, o mes pasiliekame liūdintys:

Duktė: LILLIAN GUGAS ir šeima
Sūnus: ALBERT LITVIN ir šeima

Mūsų mylimos mamytės ir jos atminčiai pagerbti aukojame jos mylintiems laikraščiams "Laisvei" ir "Vilniai" po \$100.00.

Vilnis, 1988 m. sausio 21 d.